

s transistory, tištěnými spoji, mikro moduly a moderními soudobými materiály. Ty ovšem je třeba pro provoz laboratoří zabezpečovat popřípadě i zahraničním dovozem, dá-li se předpokládat, že během

dvou až tří let budou k dispozici stejné prvky naší výroby. Je přirozené, že úspěšný provoz laboratoří vyžaduje jejich vybavení příruční dílnou se základním počtem řemeslníků specialistů.

Vědy — jak společenské, tak přírodní — vycházejí ze široké základny a mají centra systematického rozvíjení i zpracovávání výsledků v řadě ústavů a laboratoří. Československá lidová armáda nebuduje vědecká centra po celou stupnici oborů. Jak odpovídá jejím možnostem, soustřeďuje se na některé důležité a specifické, poměrně úzce definované v oblasti výzkumu a pro řešení otázek výzkumu zřizuje laboratoře — specializovaná vědeckovýzkumná pracoviště, dislokovaná buď u Vojenské akademie Antonína Zápotockého nebo v příhodných centrech, vybavených zařízeními potřebnými pro rozvoj vědního úseku. Úkoly pracovišť jsou zaměřeny na základní a zejména aplikovaný výzkum a měly by být koordinovány v rámci komplexních úkolů příslušnými odbornými složkami. Jejich časové terminování musí odpovídat současnému světovému tempu rozvoje výrobních sil i vojenské techniky. Koordinace činnosti všech vědeckovýzkumných pracovišť v rámci Československé lidové armády by měla příslušet centrálnímu řídicímu orgánu MNO. Složení pracovišť by mělo zaručovat co nejrychlejší a neekonomičtější řešení úkolů. Základem správného využití sil je správný poměr vědeckých inženýrských a technických pracovníků. Moderní přístrojové a dostatečné materiálové zabezpečení je požadavkem, bez něhož ztrácí pracoviště možnost udržet krok s tempem soudobého rozvoje věd. Totéž platí o nutnosti specializovaného zaměření.

Současné možnosti, hlavní formy a metody vojenskovědecké práce operačně taktických kateder vojenských akademii

Generálmajor ČSc Václav Matička

Operačně taktickým a druhým vojenským katedrám vojenských akademii připadá v rozvoji vojenskovědecké práce velmi náročné a odpovědné poslání: mají být střediskem vědecké práce ve svém oboru a mají nést za ni plnou odpovědnost.

Z tohoto poslání pro ně vyplývá celá řada úkolů. Těžiště práce kateder má však být zaměřeno především na řešení teoretických otázek vojenského umění, aby výsledků jejich práce mohlo využít velení armády pro řešení perspektivních otázek přípravy a dalšího budování armády, pro výchovu a výuku, i pro jiné otázky, jejichž řešení přispívá ke zvýšení obrany státu.

Druhým hlavním úkolem má být spolupráce kateder vojenských akademii s vojsky, s vojenskými učilišti, s výzkumnými ústavy a výrobními závody při aplikovaném výzkumu, při řešení praktických otázek bojové a politické přípravy vojsk, jakož i jiných problémů obrany státu a života vojsk.

Sledujeme-li do jaké míry plnila a plní vojenskovědecká práce operačně taktic-

kých kateder tyto dva hlavní úkoly v minulé i v současné době, jistě nemůžeme býti dosud spokojeni.

Jaké byly a ještě dnes jsou příčiny tohoto zjevu?

Jistě značný podíl (i když ne hlavní) měl na tomto nedostatku operačně taktických kateder málo perspektivní, velmi často se měnící a předimenzovaný centrální plán vojenskovědecké práce. Často přidělovalo se totiž katedrám najednou i několik úkolů k samostatnému rozpracování. Vedle toho měla však každá katedra ještě spolupracovat při řešení několika dalších úkolů jiných kateder. Z toho důvodu pracoval na každém úkolu zpravidla jen jednotlivec. Tak často bylo zřejmé již od samého počátku, že některé úkoly vojenskovědecké práce sotva budou moci být reálně — a zvláště kvalitně splněny.

Anotační řízení byla často prováděna velmi opožděně a někdy i povrchně. Navíc zadatelé mnohdy nevyhodnocovali, pravidelně neprověřovali a nepomáhali při řešení zadáných úkolů. Stávalo se, že pro některé úkoly nebyly katedrám k dispo-

zici ani potřebné podklady a že předmět zkoumání často přesahoval rámec jejich celkových možností.

Velmi záporně ve vojenskovědecké práci se odrážela i ta skutečnost, že mnohé úkoly nebyly někdy ani po zpracování vyhodnocovány. Zpracovatelé se často nedověděli, jakých nedostatků se v práci dopustili a zda jejich práce byla vůbec v praxi využita.

Dnes, kdy úloha jednotlivých orgánů a složek při řízení, rozvoji a plánování vojenskovědecké práce je již jasně vymezena „Prozatímními organizačními a metodickými směrnici pro vědeckou práci v Československé lidové armádě“, jsou vytvořeny reálné předpoklady, aby se více uvedené nedostatky neopakovaly a aby nebrzdily vědeckou práci operačně taktických kateder vysokých vojenských škol.

Další a svou závažností ještě významnější byly a jsou příčiny přímo uvnitř jednotlivých kateder. Vedle malých počtů vědeckých pracovníků na pracovištích hlavní příčinou méně úspěšné vojenskovědecké práce byla a i dnes ještě je nízká kvalifikace některých příslušníků pedagogického sboru. Tento nedostatek nebylo a není možno vyřešit rázem; cesta ke zlepšení šla, a i nadále musí jít, výchovou daleko širšího počtu vědeckých pracovníků na všech katedrách. Jde o to, aby všichni pedagogičtí pracovníci soustavně zvyšovali svou politickou a vojenskoodbornou úroveň, aby rozšiřovali svůj politický i vojenskoodborný obzor. Zvláště je nutné, aby podstatně rozšířili svoje operační znalosti ti soudruzi, kteří dosud pracovali jen na taktických stupních. Je zřejmé, že splnění těchto náročných požadavků (avšak pro úspěšnou vojenskovědeckou práci bezpochybně nutných) vyžaduje si ještě určité doby pro cílevědomou přípravu vědeckých kádrů na každé katedře. Je však třeba také zdůraznit, že každá úleva v požadavcích, ať na politickou nebo vojenskoodbornou výši vědeckých kádrů, vojenskovědecké práci nejen nepomůže, ale naopak, může jí jen uškodit.

Závažnou překážkou pro mnohé příslušníky operačně taktických kateder ve vojenskovědecké práci je dosud jejich malá a někdy docela i žádná soudobá praxe u vojsk. V důsledku všech těchto skutečností zabývali se vojenskovědeckou prací často jen někteří příslušníci pedagogického sboru. Bylo proto nutno svést boj za oprávněný požadavek, že vojenskovědecká práce musí být neoddelitelnou součástí činnosti každého učitele na vojenské akademii. Bylo nutno probojovat názor, že právě vojenskovědecká práce učitele je podmínkou jeho

vysoké odbornosti a že jen tak jeho pedagogicko-výchovná činnost bude vysoce účinná a úspěšná.

Velmi důležité pro kvalitu řešených úkolů vojenskovědecké práce je vytvoření vhodných podmínek přímo na katedře. Praxe ukázala, že zvláště důležitá je tato podmínka pro zpracování obsáhlejších vojenskoteoretických prací, návrhů řádů a předpisů, jakož i učebnic a některých učebních pomůcek. Velmi dobrých výsledků bylo dosaženo při vytvoření dočasných pracovních skupin, které katedry uvolnily na určitou dobu od ostatních služebních povinností. Zvláště při zpracování závěrečných částí složitějších vojenskovědeckých úkolů jeví se toto opatření nezbytným. Tohoto způsobu nelze však použít u malých kateder nebo tam, kde jsou příliš vysoké učební úkoly všech příslušníků katedry.

Ve vojenskovědecké práci kateder se nepříznivě odrážela i ta skutečnost, že vojenskovědecká práce v plánech celkové činnosti akademií, fakult i kateder byla zpravidla plánována odděleně od ostatních úkolů pedagogicko-výchovné činnosti. Tím však, že netvořila s nimi jeden souvislý pracovní proces, byla zpravidla již předem odkázána na dobu, která pro ni zbyla až po splnění ostatních úkolů.

Na úroveň vojenskovědecké práce mělo negativní vliv i celkové podceňování této práce, nesystematičnost vojenskovědeckého zkoumání nebo jeho provádění často jen při řešení zadaných úkolů.

Výsledky vojenskovědecké práce snižoval a dosud ještě snižuje malý styk operačně taktických kateder při řešení konkrétních úkolů s vojsky, se závody a výzkumnými ústavami, zvláště při provádění správnosti některých, třeba jen dílčích, teoretických závěrů nebo hypotéz práce.

*

Je pravda, že mnohé z uvedených nedostatků byly nebo jsou v současné době systematicky odstraňovány. Je však také pravda, že mnohé nedostatky bude nutno ještě překonat.

Především bude podle mého názoru nutno, aby vojenskovědecké práci byl přikládán ten význam, jaký jí patří, nejen ve školách, akademiích, ale i u všech řídicích orgánů, u velitelů a štábů všech stupňů. Bude proto třeba probojovat v myslí našich velitelů názor, že další všestranné zvýšení bojové pohotovosti a připravenosti jejich vojsk a štábů může probíhat jen v těsném, cílevědomém spojování teorie s praxí, při společném řešení základních úkolů jak politické, bojové a operační přípravy, tak i úkolů vojenskovědecké práce.

Pro zvýšení úrovně vojenskovědecké práce našich operačně taktických kateder bude třeba ještě daleko těsnějšího styku s generálním štábem, SBP a s náčelníky druhů vojsk, týlu a všech služeb. Tohoto styku je tím více třeba, poněvadž dosud naše katedry ani akademie nemají přímý styk s akademiiemi sovětských ozbrojených sil ani druhými vysokými vojenskými školami zemí socialistického tábora. Nové poznatky o moderní bojové technice, o zkušenostech z důležitých cvičení armád Varšavské smlouvy mohou tedy katedry dosud obdržet zpravidla jen od své odborné nadřízené složky.

Dokonce i různé důležité poznatky (fakta, bez nichž se žádné vojenskovědecké zkoumání neobejde) o použití raketových zbraní s termojadernými náloži jsou našimi katedrami často jen velmi těžce — někdy jen nahodile — shromažďovány a v důsledku toho nejsou důsledně a komplexně studovány a zevšeobecňovány.

Naším operačně taktickým katedrami nebylo dosud umožněno vyměňovat si studijní materiály, vojenskovědecké práce, ani provádět konzultace s katedrami jiných vysokých vojenských škol v rámci armád Varšavské smlouvy. V tomto směru zůstali jsme značně pozadu za mnohými našimi technickými katedrami. Dosavadní stav neumožňuje našim katedrami dokonce ani systematicky studovat a využívat všech zkušeností Sovětské armády, které jsou a zůstanou rozhodující pro celou naši vojenskotechnickou práci. Domnívám se, že tento nedostatek, jakož i nutná potřeba soustředit plánovitě úsilí na hlavní problémy vojenskovědecké práce, vyžaduje konkrétní koordinace a organizace výměny vědeckých informací přímo v rámci Spojeného velení.

Nepříznivý vliv na vojenskovědeckou práci mají i dosavadní nízké jazykové znalosti mnohých příslušníků našich operačně taktických kateder. Nedovoluje jim běžné nebo ve větší míře studovat v originálu různé cizojazyčné prameny. I když se v poslední době pomoc vojenské informační služby katedrami podstatně zlepšuje, přece jen obsahové sledování soudobých odborných informací a analytické rešerše si musejí katedry provádět především samy. To vyžaduje ovšem nejen mnoho času, ale často se i stává to, že mnohé nové, dosud nepřebrané prameny zůstávají nepovšimnuty a nevyužity.

Je přirozené, že všechny vpředu uvedené skutečnosti se také plně odrážejí v jednotlivých formách vojenskovědecké práce operačně taktických kateder vojenských akademií. Katedry si volí v první řadě ty formy, které jsou úzce spojeny s jejich služební činností, tj. s učebně výchovným pro-

cesem, a které v současné době nejlépe odpovídají stupni vědecké přípravy jejich příslušníků. Nejčastější formou vojenskovědecké práce je zpracování učebních materiálů (učebnic a učebních pomůcek). Zvláště v dnešní době, kdy stále ještě probíhá přestavba výuky na našich vysokých školách v duchu dubnového usnesení ÚV KSČ z r. 1959 „O těsném spojení školy se životem a o dalším rozvoji výchovy a vzdělání v ČSSR“, je nutno ocenit tuto práci jako velmi potřebnou. Vždyť právě prostřednictvím těchto učebních materiálů je možno nejlépe zabezpečit, aby si posluchači hluboce a tvůrčím způsobem osvojovali nejen nové řady, předpisy, ale všechny zásady socialistického vojenského umění. Hodnotné učební materiály mohou úspěšně předávat výsledky rozsáhlé vojenskoteoretické práce kateder, mohou ukazovat vojskům nejen současné požadavky našich řádů, ale i další perspektivy rozvoje vojenského umění.

*

Vzhledem k tomu, že na účinnost a posílání učebních pomůcek a učebnic byly a jsou u nás dva protichůdné názory, chtěl bych zde vyjádřit svůj názor, který se opírá o dosavadní zkušenosti z výuky na velitelské fakultě VA AZ. Při přestavbě výuky minulého roku byla totiž také tato otázka velmi živě diskutována. Část soudruhů (většinou některých složek MNO) byla toho názoru, že po vydání našich nových bojových řádů je neúčelné, ba škodlivé, zpracovávat ještě jakékoli další učební pomůcky (přednášky). Doporučovali zpracovávat učební materiály výhradně jen pro operační stupně, kde dosud řady nebyly vydány. Myslím, že tyto názory vycházely především ze špatných zkušeností, ze zjištění, že mnohé učební materiály byly buď zastaralé, nebo, že místo toho, aby pomáhaly k tvůrčímu osvojení si řádů, tyto jen opakovaly či dokonce i překrucovaly.

Na druhé straně praxe ukázala, že výuka, která se opírala jen o studium řádů a předpisů, vedla často posluchače k memorování, k osvojování si základních pouček ve statické formě. Málo je však vedla k hlubokému chápání stále probíhajících změn ve vojenském umění v důsledku vývoje moderní válečné techniky i v důsledku zásadních společenských změn ve světě. Výuka, omezující se někdy jen na citování základních dokumentů, neměla mnohdy charakter vysokoškolského studia, které kromě obsahové stránky musí vždy ukazovat i způsob správného používání marxistické dialektické metody při řešení nejrůznějších problémů vojenského umění i výchovy a výcviku vojsk.

A nejen tato skutečnost, ale také okolnost, že katedry musí zabezpečit pro příští školní rok učební materiály i pro studium při zaměstnání, vede k tomu, že všechny katedry věnují a musí věnovat dnes těžší své vojenskovědecké práce právě na zpracování materiálů učebního rázu. Proto také hlavní formou vojenskovědecké práce operačně taktických kateder v dnešní době zůstávají učební pomůcky a učebnice. V těchto výukových materiálech musí být cílevědomě vykládány především teoretické zásady operačně taktických předmětů. Jejich výklad je však nutno těsně spojit s hlubokým, vědeckým zdůvodňováním všech základních ustanovení našich řádů a předpisů i s tvůrčí jejich aplikací na konkrétní podmínky situace.

Požadavky na zpracování učebnic a učebních pomůcek nejsou malé. Každá učební pomůcka (učebnice) v operačně taktických předmětech musí být zpracována tak, aby v jednotě s vysoce odbornou stránkou plnila i politickovychovný cíl svého předmětu. Musí vychovávat posluchače v duchu zásad a ideí marxismu-leninismu, k lásce a oddanosti ke KSČ, k socialistickému vlastnictví, k národní a vojenské hrdosti. Výukové materiály operačně taktických předmětů musí jasně ukazovat všechny přednosti a rozhodnou převahu socialistické vojenské vědy nad buržoazní vojenskou vědou.

Obsah učebnic a učebních pomůcek musí být zaměřen dále nejen na hluboké, ale i na systematické vyložení těch učebních témat, která jsou uvedena ve schválených učebních programech každé specializace. Jejich výklad musí být vědecký; proto se musí opírat o nejnovější poznatky socialistické, především sovětské vědy a o poznatky údajů, vlastností a operačně taktického využití nejmodernější vojenské techniky.

Učební materiály, zvláště pro studující při zaměstnání a pro první ročníky, musí být psány snadno přístupnou formou; výklad i složitých problémů musí být v nich prováděn jasně, důsledně a přesně. Učebnice ani učební pomůcky nesmějí však posluchačům vštěpovat jakoukoli šablonu, ale naopak, musejí je vést k přemýšlení o dalším rozvoji studovaného materiálu.

Aby učební pomůcka (učebnice) operačně taktických předmětů vzbuzovala zájem, má vždy uvádět dostatek příkladů z válečných zkušeností, především Sovětské armády a ukazovat, i nejnovější poznatky z posledních vojenských cvičení. Je účelné opatřit ji dostatečným počtem náčrtů, grafikonů, schémat, která by blíže osvětlila nebo doplnila vykládanou látku.

Metodické zásady vyžadují dále, aby způsob i posloupnost výkladu v učebnici odpo-

vídal co nejvíce metodice výkladu předmětu při přednáškách a v seminárních besedách. Výklad operačně taktických předmětů musí proto postupovat od jednoduchých problémů ke složitějším. Přitom je třeba stále pamatovat na hluboké teoretické zdůvodňování všech závěrů tak, aby posluchači dovedli sami porozumět tendencím dalšího vývoje problémů, které budou muset řešit jak v teorii vojenského umění, tak i v praxi u vojsk.

Již ze shora uvedeného je zřejmé, že zmíněná forma vojenskovědecké práce, má-li splnit ten cíl, který se od ní v učebně výchovném procesu vyžaduje, je velmi náročná a že představuje v současné době pro naše katedry velkou a složitou práci. Hodnotných učebních pomůcek není na našich katedrách stále ještě dostatek. Jistě je také na pováženu, že dosud se neobjevila u nás ani jedna učebnice operačně taktických předmětů, ač její potřeba, zvláště v současné době, je více než naléhavá. Často se argumentuje tím, že v současné době, kdy ustanovení řádů, předpisů se rychle mění, kdy často se ani nestačí vydávat nové řady, by bylo vydávání učebnic neúčelné, nehošpoddárné. Výuka na vysokých vojenských školách, zvláště pak všechny formy studia při zaměstnání, si však zpracování učebnic stále více a více vynucují.

Aby učebnice byly zpracovány v krátké době, aby nezastaraly již v procesu svého zpracování, bude nutno, aby se práce na nich zúčastnily co nejširší kolektivy různých kateder. Zpracovatelé učebních pomůcek musí být nejen dobrými vojenskými odborníky, ale musí mít i dostatečnou učitelskou praxi, musí znát obsah učební látky a ovládat metodiku jejího výkladu.

*

Pokud jde o jiné časté formy vojenskovědecké práce operačně taktických kateder, totiž vědeckých vojenskoteoretických prací, chtěl bych se nejprve zmínit o některých dalších příčinách, které svým působením rovněž záporně ovlivňují jejich kvalitu.

Kterákoliv vojenskoteoretická práce vyžaduje si především důkladné konkrétní analýzy celé řady údajů, čísel, faktů z různých vojenských jevů. Tato fakta čerpá vojenskovědecký pracovník jednak z vojenské historie, jednak ze zkušeností různých cvičení, prováděných v době míru, dále ze zkoušek vojenské techniky i z různých jiných pramenů, které mají určitý vztah k zadanému tématu. Pohledněme však blíže, jaké možnosti mají dnes operačně taktické katedry vysokých vojenských škol k získání těchto potřebných faktů.

Díky především sovětským pramenům, mají naše katedry v současné době již k dispozici velmi cenné i početné vojensko-historické práce z vedení bojů a operací Velké vlastenecké války. Tyto zkušenosti, i když nám poskytují nejpřehlednější a nejpravděpodobnější fakta pro zkoumání forem a zákonů ozbrojeného zápasu, mají však dnes zpravidla již jen historickou hodnotu. Proto se musí při jejich využívání provádět vždy i hluboká analýza všech těch vlivů, které přineslo zavedení jaderných a raketových zbraní do výzbroje armád. Různé závěry z minulé války je však nutno dnes analyzovat i z hlediska vlivů ostatních druhů nové vojenské techniky (například z hlediska širokého zavedení do výzbroje nejrůznějších radioelektronických zařízení). Důležitým úkolem při využívání faktů z minulých i současných válek (včetně malých, lokálních) je důkladně analyzovat také změny a vliv nových morálně bojových kvalit, a to jak u vlastních vojsk, tak i u nepřítelů. Bude-li využívání válečných zkušeností Sovětské armády prováděno pedagogickými pracovníky operačních kateder v duchu uvedených zásad, pomůže i nadále tento materiál jako hodnotný zdroj při řešení různých teoretických otázek, pomůže při objevování nových zákonitostí a tendencí vývoje forem a způsobů ozbrojeného zápasu, ukáže další cesty rozvoje vojenství.

Je třeba ovšem také zdůraznit, že jen samotné válečné zkušenosti jako experiment pro vojenskovědeckou práci kateder stačit již nemohou a nebudou. Vojenskovědecká práce v mírové době bude kromě nich potřebovat velké množství faktů z prověřování důležitých operačně taktických otázek na velitelsko-štabních, vojskových nebo závěrečných cvičeních. Mnoho cenného materiálu mohou jí poskytnout také zkoušky bojových a technických vlastností různé bojové techniky, nových druhů zbraní apod. A zde je třeba otevřeně říci, že naše katedry tento materiál nemají zpravidla k dispozici pro řešení svých vojenskovědeckých úkolů; těžce jej shánějí a pokud jsou schopny si ho vůbec opatřit, bývá zpravidla velmi neúplný, údaje bývají často zkreslené (i když byly vzaty např. ze zkušených cvičení). Důvody nechci šířeji rozebírat. Článek „Za další zvýšení úrovně vědecké práce v Čs. lidové armádě“ v odstavci „K některým metodickým problémům“ na ně správně ukazuje. Chtěl bych však zdůraznit, jak záporně tento nedostatek faktů se odráží ve vojenskovědeckých pracích příslušníků a kolektivů operačně taktických kateder. Vzhledem k tomu, že v naší armádě jsme dosud nezačali se systematickým, vědecky zdůvodněným shromažďováním faktů o vojenských jevech,

nemůžeme ani využívat statistické metody k řešení nejrůznějších úkolů vojenskovědecké práce. A přece dnes statistická metoda má stále větší a větší význam. Statisticko-matematická analýza zasahuje stále více a hlouběji do zkoumání všech vědních disciplín. Bez ní nemůže se proto dnes obejít ani vojenskovědecké zkoumání a to nejen v oblasti strategie, ale i v oblasti operačního umění a taktiky (např. při rozboru a posouzení kterýchkoli norem bojového použití a činnosti vojsk, jejich taktické přípravy apod.). Generálmajor P. G. Grigorenko v knize „Metodika vojenskovědeckého zkoumání“ podrobně a přesvědčivě zdůvodňuje důležitost a nutnost právě statistické metody ve vojenskovědeckém zkoumání. Dokazuje, že totiž statistika dovoluje vědecky zkoumat i takové vojenské jevy, „které obsahují mnohostrannost lidských individualit“, jestliže provádíme velmi početná, hromadná pozorování.

A zde jsme znovu u problému, že se statistickou metodou ve vojenskovědeckém zkoumání nebudeme moci začít dříve, dokud podle předem hluboce promyšleného programu, podle jednotné metodologie nebudeme provádět plánovitě, konkrétním úkolem vědecké práce zdůvodněné shromažďování faktů, čísel z našich velitelsko-štabních cvičení, ze cvičení s vojsky, z vojskových zkoušek naší bojové techniky, výzbroje apod.

Otázka zasluhuje si tím větší pozornost, že dnešní různá kybernetická zařízení (např. rychle pracující elektronkové počítací stroje) podstatně zvětšily možnosti využití statistické metody při řešení i nejsložitějších úkolů vojenskovědecké a vojenskovoýzkumné práce. I když dnes kybernetická zařízení v armádě již používáme — a jejich počet stále roste, málo jsme dosud učinili pro to, abychom si systematickým, nepřetržitým shromažďováním a zpracováním faktů o vojenských jevech připravili podklady pro programování kybernetických zařízení, především při jejich využití i ve štábech armád a svazků pro automatizaci procesů velení vojskům a bojovým prostředkům.

Uvedené důvody ukazují, že vojenskovědeckí pracovníci našich operačně taktických kateder musí si tedy pevně osvojit zásady statistické metody a že jimi musí být věnována značná pozornost systematickému shromažďování různých údajů, především z procesů velení. Velení armády a vojska musí pak zajistit, aby do statistických pozorování bylo zapojeno co nejvíce kvalifikovaných vojenskovědeckých pracovníků a aby jim byly vytvořeny potřebné podmínky pro jejich práci.

Zvlášť potřebné jeví se dnes statistické pozorování takových procesů, jako je soustředování a oceňování informací o vlastních vojskách i o nepříteli, o radiační situaci, o terénu a o povětrnostních podmínkách, dále pozorování procesů zevšeobecňování těchto informací a přípravy z nich potřebných údajů pro přijetí rozhodnutí velitele. Stejně nutné je zjišťovat údaje z procesů předávání bojových úkolů podřízeným vojskům a z oceňování účinnosti bojové činnosti vojsk a bojových prostředků v různých podmínkách operačně taktické situace. Není třeba zdůrazňovat, že počet takových pozorování v každém pozorovaném jevu musí být velmi rozsáhlý a že pozorování musí probíhat v přibližně stejných podmínkách.

Statistická analýza může ukázat nejen kritéria efektivnosti různých bojové techniky nebo bojové činnosti vojsk, ale ujasní nám často i matematické závislosti těchto kri-

terií na různých faktorech. Tak bude možno postupně získávat podklady pro programování počítačích strojů nebo jiných prostředků automatizace velení.

Domnívám se, že již tyto uvedené důvody i když jsou velmi neúplné, dokazují naléhavou potřebu, aby se naše operačně taktické katedry zabývaly statistikou a aby jim také pro tuto práci byly zabezpečeny potřebné podmínky.

Zdůrazněním potřeby statistiky pro naši vojenskovojeveckou práci v současné době nechci nijak snižovat potřebu důkladných znalostí ostatních způsobů zkoumání, zvláště znalostí zákonů marxistické dialektiky a logiky. I statistická metoda má omezené možnosti. Musí být proto vždy používána v těsném spojení s logikou a dialektikou. Příslušníci operačně taktických kateder musí proto dobře znát a umět používat ve vojenskovojevecké práci jak statistiku, tak i dialektiku a logiku.

Jsem si vědom toho, že v tomto diskusním příspěvku jsem nevyčerpal všechny otázky možnosti, forem a metod vojenskovojevecké práce operačně taktických kateder. Takový cíl jsem si ani před sebe nestavěl. Chtěl jsem ukázat pouze ty problémy našich kateder ve vojenskovojevecké práci, které jsou podle mého názoru velmi aktuální a které je třeba řešit dnes jak u nás, tak i nalézt pro ně pochopení u nadřízených složek a u vojsk. Jsem přesvědčen, že společně úsilí všech uvedených složek a i některé zde uvedené problémy mohou pomoci k tomu, aby operačně taktické katedry vojenských akademií lépe plnily úkoly, které dnes ve vojenskovojevecké práci před ně staví velení armády.

Kolektivnost a komplexnost ve vojenskovojevecké práci - základní předpoklad úspěšného řešení problémů soudobého vojenství

Plukovník

doc. CSc Jaroslav Mašek

1. *Kolektivnost a komplexnost* v řešení úkolů vojenskovojevecké práce má stejně jako ve všech ostatních vědních oborech značný význam a je vskutku spolu s požadavkem perspektivnosti vědecké práce rozhodující pro včasné, plné a hcdnotné řešení výzkumných úkolů rozvoje soudobého vojenství.

I když jsou pro úspěšné rozvíjení uvedených dvou forem vědecké práce v socialistické společnosti všechny předpoklady a podmínky jako plánovitost vědecké práce, všestranná výchova celé společnosti k uplatňování rozhodující úlohy kolektivu, nebyvalý rozvoj všech vědních oborů, zejména těch, na nichž je vojenství nejvíce závislé, vysoká nasycenost naší lidové armády tou nejpokrokovější a nejsložitější bo-

jovou technikou a vysoce vzdělanými velitelskými a inženýrsko-technickými kádry, je stupeň kolektivnosti a komplexnosti řešení hlavních úkolů vojenskovojevecké práce v naší lidové armádě stále nedostačující. Při jejich prosazování je třeba stále bojovat nejen s buržoasnými přežitky a pozůstatky starých individualistických názorů v myslích vojenskovojeveckých pracovníků, ale kromě toho je třeba ještě bojovat i s nesprávným výkladem principů kolektivnosti a komplexnosti i s chutí jednotlivých pracovníků kolektivně pracovat. Kolektivní a komplexní zpracovávání zásadních úkolů je totiž podstatně náročnější na kvalitu práce jednotlivých pracovníků, zato však přináší daleko lepší výsledky.

Není naším úmyslem zdůrazňovat spe-